

Калінніков Олексій Валерійович,
аспірант кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

**ВЗАЄМОДІЯ УЧАСНИКІВ СЛІДЧО-ОПЕРАТИВНОЇ ГРУПИ
ДЛЯ ОТРИМАННЯ ДОЗВОЛУ СЛІДЧОГО СУДДІ
НА ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ (IN ABSENTIA)**

В жовтні 2014 року в Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК України) було запроваджено порядок здійснення кримінального провадження за відсутністю підозрюваного (in absentia), що стало позитивним і необхідним кроком на шляху реформування законодавства України та наближення його до високих стандартів країн Європи.

Згідно зі ч. 2 ст. 2971 КПК України спеціальне досудове розслідування (in absentia) здійснюється на підставі ухвали слідчого судді у кримінальному провадженні стосовно підозрюваного, який переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності та оголошений у міждержавний та/або міжнародний розшук [1].

Відповідно до ст. 2972 КПК України в клопотанні про здійснення спеціального досудового розслідування серед інших обов'язкових відомостей також зазначаються: виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення, і посилання на обставини; відомості щодо оголошення особи у міждержавний та/або міжнародний розшук; виклад обставин про те, що підозрюваний переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності [1].

Водночас ч. 5 ст. 139 КПК України визначено, що ухилення від явки на виклик слідчого, прокурора чи судовий виклик слідчого судді, суду (неприбуття на виклик без поважної причини більш як два рази) підозрюваним, обвинуваченим та оголошення його у міждержавний та/або міжнародний розшук є підставою для здійснення спеціального досудового розслідування чи спеціального судового провадження.

Згідно зі ст. 2974 КПК України слідчий суддя відмовляє у задоволенні клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування, якщо прокурор, слідчий не доведе, що підозрюваний переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності та оголошений у міждержавний та/або міжнародний розшук [1].

Системне тлумачення наведених положень КПК України свідчить, що для прийняття слідчим суддею рішення про спеціальне досудове розслідування слідчому необхідно вести сукупність наступних обставин: наявність у особи процесуального статусу підозрюваного; кримінальне провадження здійснюється щодо злочинів, передбачених статтями КПК України, які перелічені у статті 297-1 КПК

України; наявні достатні докази для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення; підозрюваний переховування від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності; підозрюваний ухилився від явки на виклик слідчого, прокурора чи судовий виклик слідчого судді без поважної причини з метою ухилення від кримінальної відповідальності більш як два рази, тобто мінімум три рази; підозрюваний оголошений у міждержавний та/або міжнародний розшук.

Зважаючи на наведені правові норми задоволення слідчим суддею клопотання слідчого про здійснення спеціального досудового розслідування може бути тільки в разі якісної роботи сторони обвинувачення, в тому числі, всіх учасників слідчо-оперативної групи (далі СОГ).

Поняття СОГ визначено Інструкцією з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України 27 квітня 2020 року № 357, як організаційна форма взаємодії слідчих (дознавачів), працівників оперативних та інших підрозділів поліції з метою виявлення, фіксації, вилучення слідів кримінального правопорушення, речових доказів, встановлення свідків та потерпілих, встановлення осіб, які його вчинили, з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження [2].

Доведення наявності обставин, з якими КПК України пов'язує задоволення слідчим суддею клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування, повинно здійснюватися слідчим за допомогою кола певних засобів, які є досить широкими і включають систему внутрішньо організованих, упорядкованих і узгоджених процесуальних дій і непроцесуальних засобів та прийомів, поєднаних спільною метою – виконання завдань кримінального провадження [3, с. 170].

Провідне місце серед зазначених засобів розслідування злочинів займають слідчі (розшукові) дії.

Під час досудового розслідування слідчий, як суб'єкт досудового розслідування, який несе відповідальність за законність та своєчасність здійснення процесуальних рішень, уповноважений, зокрема, проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії та доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам.

Так, відповідно до пункту 1 Розділу VI Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від

07.07.2017 № 575 під час досудового розслідування злочинів слідчий дає уповноваженим оперативним підрозділам поліції письмові доручення про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій. У разі створення СОГ слідчий дає доручення про проведення слідчих (розшукових) дій працівникам оперативного підрозділу, включеним до її складу [4].

Не допускається надання слідчим оперативному підрозділу (працівнику оперативного підрозділу – члену СОГ) неконкретизованих доручень та доручень без встановленого строку їх виконання. Працівники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії в кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися із клопотанням до слідчого судді чи прокурора [4].

Таким чином, єдиною запорукою задоволення слідчим суддею клопотання слідчого про здійснення спеціального досудового розслідування та досягнення в такий спосіб завдань кримінального провадження є злагоджена взаємодія всіх учасників СОГ, яка здійснюється у строгій відповідності до вимог КПК України, як шляхом самостійного проведення слідчим відповідних слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій, так і шляхом надання слідчим працівникам оперативного підрозділу, включеним до складу СОГ, конкретних доручень на їх проведення.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. №4651-VI (зі змін та доповн. від 11 верс. 2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n5122>.

2. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 27 квіт. 2020 р. № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#n7>

3. Чорноус Ю.М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів: монографія. Вінниця : НІлан ЛТД, 2017. 492 с.

4. Про затвердження Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07 лип. 2017 р. № 575 (зі змін. та доповн. від 28 трав. 2020р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.